

ΚΡΗΤΙΚΟΙ ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

ΑΝΑΤΥΧΑ
ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ 1998

14 Νοέμβρη του 1943, ώρα πρωινή. Τέσσερα αεροπλάνα έσπασαν με αιφνιδιασμό την επάχτια άμυνα της Ιεράπετρας και όρησαν στην πεδιάδα της. Ακούονταν στριγκλίσματα σειρήνων. Τα αεροπλάνα βομβάρδιζαν εγκαταστάσεις και καταυλισμούς των Γερμανών. Εκείνοι τα χτυπούσαν με τα πυροβόλα τους. Ο βρυχηθμός των αεροπλάνων και ο κρότος από τις βόμβες και τα διάφορα πυροβόλα γέμισαν την ατμόσφαιρα.

Οι άνθρωποι έκαναν το σημείο του σταυρού με αγωνία. Πολλοί εκδήλωναν τη χαρά τους βλέποντας τα αεροπλάνα να χτυπούν τον κατακτητή.

Οι πληροφορίες την επόμενη ημέρα: Τα αεροπλάνα απογειώθηκαν από το αεροδρόμιο L.G. 121. Οι πιλότοι τους ήταν Έλληνες. Ένα από τα αεροπλάνα αυτά έπεσε χτυπημένο στην τοποθεσία Κοπράνες της Ιεράπετρας, παρασύροντας στο θάνατο τον πιλότο του ~~Ανδρέα Σαράνη~~ ^{Κώστα}. Ένα άλλο έπεσε φλεγόμενο στην άκρη του χωριού Επισκοπή. Ο πιλότος του ~~Κώστα~~ ^{Κώστα} είχε πάρει «του Χάρου το φιλί μες στο αεροπλάνο», πριν από την πτώση του. Από την πτώση του αεροπλάνου βγήκε οκτώ θάνατο η δεκατετράχρονη Κρητικοπούλα Εριφύλη Αντωνάκη. Ο Βαγγέλης Καρύδης αναγκάστηκε να προσγειώσει το χτυπημένο αεροπλάνο του δυτι-

Δημήτριος
Λαοσώνης

Κώστα
Φιλόλιγ
γο.

κά της Ιεράπετρας, κοντά στη θάλασσα. Εκεί τον συνέλαβαν οι Γερμανοί. Ο Γιώργος Μαδεμλής προσγείωσε το βαριά χτυπημένο αεροπλάνο του στο Γαϊδουρονήσι. Την επόμενη μέρα τον συνέλαβε απόσπασμα Γερμανών.

Οι πληροφορίες αυτές σκόρπισαν σ' όλους τους ανθρώπους θλίψη.

Τη μεθεπόμενη ημέρα ο παππούς μου και εγώ καθάλα πάνω σε γαϊδάρους πηγαίναμε από τη Βασιλική στην Ιεράπετρα. Όταν φτάσαμε στον τόπο, όπου έπεσε νεκρός ο Κώστας Ψιλόλιγνος με το αεροπλάνο του, σταματήσαμε και πεζεύσαμε. Με δέος και συγκίνηση κοιτάζαμε ολόγυρα. Κομμάτια του αεροπλάνου διασκορπισμένα σε μεγάλη έκταση. Η γη ολόμαυρη. Ένας Γερμανός που ήταν σκοπός σε ένα πυροβολείο λίγο πιο πέρα, μας κοίταξε άγρια και κραύγασε κάτι στην τραχιά γλώσσα του. Προσφέραμε τη σπονδή των μύρων και των δακρύων μας πάνω στη θέση που έπεσε ο ήρωας Κώστας Ψιλόλιγνος. Έπειτα καβαλικεύσαμε τους γαϊδάρους και συνεχίσαμε την πορεία μας για την Ιεράπετρα.

Στο σχολείο, έπειτα από λίγες μέρες. Ο δάσκαλός μας δίδασκε το κεφάλαιο της Ιστορίας «Η μάχη στο Μανιάκι» στους μαθητές της Ε' και ΣΤ' τάξης. Γινόταν συνδιδασκαλία, γιατί το σχολείο ήταν μονοθέσιο. Μιλούσε με τρόπο συναρπαστικό για την περίπυστη αυτή μάχη μεταξύ των 3000 στρατιωτών του Ιμπραήμ και των 600 ανδρών το Παπαφλέσσα. Οι μαθητές των άλλων τάξεων αφήσαμε τις σιωπηρές εργασίες, που μας είχε αναθέσει ο δάσκαλος, και ακούγαμε την αφήγησή του. Μίλησε για τη θυσία του Παπαφλέσσα και των ανδρών του. Έπειτα είπε με φανερή συγκίνηση: Ο Ιμπραήμ διέταξε να στυλώσουν το σώμα του αρχηγού σε ένα δέντρο. Τον κοίταξε λίγη ώρα σιωπηλός και ύστερα τον αγκάλιασε και τον φίλησε. Έπειτα είπε στους αξιωματικούς του: Χουά κάν ράγκελ σάαλιχ ουά σιγκάαα! Αυτός ήταν ένας άντρας αληθινός.

Όλα τα παιδιά μείναμε με το στόμα ανοιχτό.

Έπειτα από λίγες στιγμές σιωπής, ο δάσκαλος είπε: Και άλλες φορές, παιδιά μου, έχουν μιλήσει για τη γενναιότητα του Έλληνα πολεμιστή αντίπαλοί του. Το 1941 ο διοικητής των γερμανικών στρατευμάτων στρατηγός Böhme (Μπαίμ) είπε στο συνταγματάρχη Καλογερόπουλο, επιτελάρχη του τμήματος Στρατιάς Ανατολικής Μακεδονίας: «Είχαμε ακούσει πολλά για τη γενναιότητα του ελληνικού στρατού, αλλά τον ηρωισμό και την αυτοθυσία, που επέδειξαν οι στρατιώτες σας κατά τις συγκρούσεις στα οχυρά της Μακεδονίας και της Θράκης, δεν μπορούσαμε να φανταστούμε. Σας συχαίρω από καρδιάς».

Η περηφάνια που νιώθαμε όλα τα παιδιά ήταν ανείπωτη.

Ο δάσκαλός μας συνέχισε: Οι Γερμανοί, παιδιά μου, παρέδωσαν για

ταφή στις ελληνικές αρχές τις σορούς των Ελλήνων αεροπόρων, που σκοτώθηκαν στις 14 του Νοέμβρη στην περιοχή μας. Στο νεκροταφείο της Ιεράπετρας, λίγο πριν από τον ενταφιασμό τους, ο Γερμανός διοικητής απηύθυνε στους άντρες του τιμητικού αποσπάσματος τούτα τα λόγια:

«Στρατιώτες μου,

Το σκληρό καθήκον του πολέμου μας είχε εχθρούς με τους προκειμένους νεκρούς ως τη χθεσινή μέρα. Ο στρατιώτης, όταν πολεμά, δεν ακούει άλλη φωνή παρά μόνο τη φωνή της πατρίδας του. Σ' αυτή τη φωνή υπακούοντας και οι στρατιώτες αυτοί έπραξαν χωρίς αμφιβολία το καθήκον τους με θαυμαστή γενναιότητα».

Στα μάτια του δασκάλου μας φάνηκαν δάκρυα. Από τα μάτια όλων των μαθητών έτρεχαν δάκρυα. Και την ίδια στιγμή η ησυχία ταραχθηκε από ένα ζωηρό χειροκρότημα όλων των μαθητών.

Ήταν το συγκλονιστικότερο μάθημα της ζωής μου. —